

DDVA preventīvās kultūras attīstīšana Eiropā

2005. gada pārskata kopsavilkums

ISSN 1725-7883

PAR EIROPAS DARBA DROŠĪBAS UN VESELĪBAS AIZSARDZĪBAS AĢENTŪRU

Aģentūra palīdz uzlabot darba drošības un veselības aizsardzības (DDVA) kvalitāti ES, gatavojot, vācot, analizējot un izplatot objektīvu informāciju par visaktuālākajiem DDVA jautājumiem.

Aģentūru finansē ES, un tā cieši sadarbojas ar visu 25 dalībvalstu valdībām, darba devēju un darba ņēmēju organizācijām, kā arī EBTA/EEZ dalībvalstīm un kandidātvalstīm. Tās valstu kontaktpunktu tīklam ir liela nozīme attiecīgas informācijas un pieredzes apkopošanā un izplatīšanā. Aģentūrai ir saikne arī ar starptautiskām organizācijām ārpus Eiropas, kuru skaits arvien pieaug, nodrošinot, ka ES saglabā vadošu lomu jomā, kas saistīta ar DDVA informāciju un domāšanu.

Prioritātēs ir ietverts:

- **ES stratēģisko mērķu atbalstīšana.**

Riska novēršanas integrācija visos strādājošo dzīves aspektos un politikas izveidē ir galvenais ES Kopienas darba drošības un veselības aizsardzības 2002.–

2006. gada stratēģijas pamatprincips. Lai realizētu šo mērķi, Aģentūra īsteno vairākas programmas, tostarp projektus, kuru mērķis ir DDVA jautājumu iekļaušana izglītībā un jauno risku apzināšana, kas rodas “mainīgajā darba pasaulē”.

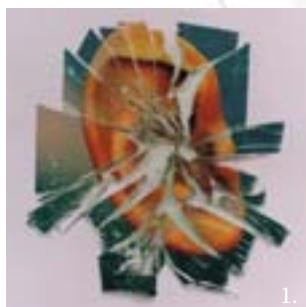
Tiek izstrādātas arī iniciatīvas, lai saskaņā ar Lisabonas programmu palielinātu nodarbinātības līmeni un piedāvāto darbu kvalitāti, piemēram, sievietēm un cilvēkiem ar īpašām vajadzībām.

- **Vislielāko izmaksu drošības un veselības problēmu risināšana.**

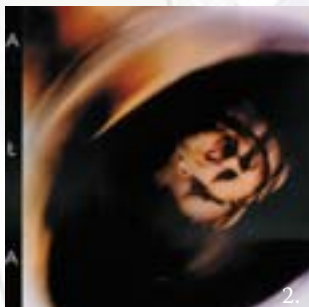
Daudziem DDVA jautājumiem raksturīgas augstas darbaspēka un finansiālās izmaksas. Piemēram, katru otro stundu ES kāds cilvēks zaudē dzīvību nelaimes gadījumā darbā. Turklāt darba izraisīto nelaimes gadījumu un sliktas veselības rezultātā Eiropa zaudē vidēji 550 miljonus darbadienu gadā. Galvenās veselības problēmas ir balsta un kustību sistēmas darbības traucējumi, pakļaušana troksnim un bīstamām vielām, piemēram, ķīmikālijām, kā arī psihosociālās problēmas, piemēram, stress darbā. Aģentūra šīs un citas problēmas risina ar informācijas kampaņu, labās prakses iniciatīvu un citu līdzekļu palīdzību, sadarbojoties ar sociālajiem partneriem.

- **Uzmanības pievēršana augsta riska nozarēm.**

Augsta riska nozarēs, cita starpā, ietilpst zivsaimniecība, būvniecība, lauksaimniecība, veselības aprūpe un izglītība. Aģentūra velta īpašu uzmanību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem (MVU), kuros strādā 65 % ES darbaspēka un kuros DDVA problēmu biežuma koeficients saistībā ar darbu ir stipri virs vidējā.

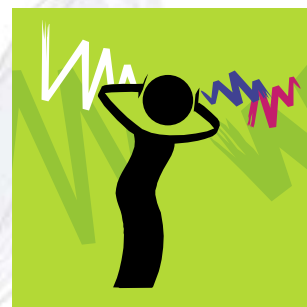
1.

2.

3.

GALVENIE NOTIKUMI 2005. GADĀ

EIROPAS NEDĒĻA PASTIPRINĀTI PIEVĒRŠ UZMANĪBU TROKSNIM DARBĀ

Aģentūra sestās ikgadējās Eiropas nedēļas drošībai un veselībai darbā laikā ne tikai uzlaboja informētību par risku, strādājot troksnī, un norādīja, kā ar to cīnīties, bet arī brīdināja darba devējus par viņu pienākumiem saskaņā ar jauno ES direktīvu par troksni, kas stājās spēkā 2006. gada 15. februārī.

Viseiropas kampaņa, kas tika uzsākta 2006. gada aprīlī Starptautiskajā trokšņa apzināšanās dienā, uzsvēra faktu, ka trokšņa izraisīts dzirdes zudums ir viena no visbiežāk ziņotajām arodveselības problēmām Eiropas Savienībā, kas ietekmē vismaz vinu no 13 strādniekiem plaša spektra nozarēs, sākot no ražošanas un finansēm, beidzot ar veselības aprūpes un izklaides nozarēm. Kā Aģentūra uzsvēra šai problēmai veltītajā tīmekļa vietnē "Terobežo troksni", plakātos un skrejlapās, pakļaušana pārmērīgiem trokšņa līmeņiem līdztekus citiem riska faktoriem var arī pastiprināt darbinieka stresu un palielināt nelaimes gadījumu iespējamību.

Lai popularizētu šos ziņojumus un labas prakses risinājumus pēc iespējas plašai auditorijai, Aģentūras valstu kontaktpunktu tīkls atbalstīja un koordinēja neskaitāmus pasākumus visā Eiropā, sākot ar apmācības semināriem, beidzot ar trokšņa novērtēšanas kampaņām. Tāpat arī katru gadu mēs piešķiram labas prakses balvas par novatoriskiem un praktiskiem darba trokšņa problēmu risināšanas veidiem.

Noslēguma pasākumā Bilbao, kad Vladimirs Špidla, Eiropas Nodarbinātības, sociālo lietu un vienlīdzīgu iespēju komisārs, teica galveno runu, viņš īpaši pievērsa uzmanību trokšņa pārvaldības dilemmai izklaides rūpniecībā. Aģentūra par šo jautājumu sagatavo ziņojumu.

RISKA OBSERVATORIJA NOSAKA POTENCIĀLO FIZISKO RISKU

Saskaņā ar pirmo Aģentūras jaunizveidotās Riska observatorijas ziņojumu pieaugošais tehnoloģijas pārsvars darbavietās pakļauj darbiniekus vairumam vienlaicīgu riska faktoru, sākot ar balsta un kustību sistēmas darbības traucējumiem (*MSD*) un beidzot ar stresu.

Riska observatorija ir izveidota 2004. gadā, un tās galvenais uzdevums ir noteikt DDVA tendences Eiropā, kā arī jaunus un potenciālus riska faktorus, pamatojoties uz informāciju, ko iegūst no vairāk nekā 100 dažādiem valstu un Eiropas datu avotiem un vadošo DDVA speciālistu zināšanām un ekspertīzes.

Savā pirmajā ziņojumā, *Ekspertu prognoze par potenciālo fizisko risku saistībā ar darba drošību un veselības aizsardzību (Expert forecast on emerging physical risks related to occupational safety and health)*, observatorija norādīja uz virkni fizisku riska faktoru, kas pēdējā laikā

klūst pārāk bieži novēroti darbā. Šo riska faktoru klāsts ir plašs, sākot no fiziskās aktivitātes zuduma darbavietā un vienlaicīgas pakļaušanas *MSD* un psihosociālam stresam, beidzot ar siltuma diskomfortu, kas ietekmē strādnieku labklājību un drošības uzvedību, kā arī nepietiekama augsta riska grupu, tostarp migrantu strādnieku, aizsardzība pret ilgstošiem ergonomiskiem riska faktoriem.

Šajā ziņojumā skaidri iezīmējas divas tēmas, kas pamatotas uz vairāk nekā 60 DDVA ekspertu zināšanām un ekspertīzi. Pirmkārt, daudzi, bet nekādā gadījumā ne visi, riska faktori ir saistīti ar datoru un citu jaunu sarežģītu tehnoloģiju lietošanu, kur darbiniekiem bieži ir jāpavada ilgs laiks nekustīgi savā darbavietā vai jāveic uzdevumi, kas ir sarežģīti un prasa garīgo piepūli, kas savukārt noved pie stresa un pastiprina iespēju cilvēcīgi kļūdīties un ciest nelaimes gadījumus.

Otra un plašāk apspriesta tēma ir, ka daudzas topošās problēmas ietver daudzfaktoru risku. Piemēram, telefonu komutatoru centros personālam bieži ir ergonomiski nepiemērotas darba vietas, neatbilstoši galvas tālruņi, kā arī jātiek galā ar augstu fona trokšņa līmeni, tikai nelielu iespēju kontrolēt savu darbu, konflikta attiecībām ar klientiem un ievērojamu laika spiedienu.

Pilns ziņojums, kā arī kopsavilkuma faktu lapa ir pieejama Aģentūras tīmekļa vietnē.

DROŠAS DARBA VIETAS INICIATĪVAS MĒRĶIS IR ES-10, KĀ ARĪ RUMĀNIJA UN BULGĀRIJA

Mūsu vēlme palīdzēt jaunajām 10 ES dalībvalstīm un arī Rumānijai un Bulgārijai izstrādāt DDVA preventīvo kultūru iekustināja sviru, un mēs uzsākām drošas darba vietas iniciatīvu.

Iniciatīva ir paredzēta, lai šajās valstīs celtu DDVA būtiskāko faktoru apzināšanos, piemēram, vajadzību veikt riska novērtējumus un iesaistīt darbaspēku, kā arī nodot "labas prakses" zināšanas ES-10, Rumānijai un Bulgārijai.

Īpaši liels uzsvars tiks likts uz DDVA standartu paaugstināšanu ES-10 valstu mazajos un vidējos uzņēmumos (MVU), kuros ir nodarbināti 72 % šo valstu darbaspēka.

Kopā ar mūsu kontaktpunktiem mēs izstrādāsim vairākvalodu kampaņas materiālus, lai popularizētu preventīvo kultūru attiecīgajās valstīs. Materiālos būs ietvertas tēmai veltītās tīmekļa vietnes, plakāti, skrejlapas un reklāma, ko koordinēs centrālā tirgvedības aģentūra, lai līdzsvarotu skalas ekonomiju un nodrošinātu noturīgu stratēģisko mērķi.

ATZĪSTAMI TĪMEKĻA VIETNES UZLABOJUMI

Mūsu tīmekļa vietne ir uzlabota, ļaujot apmeklētājiem piekļūt nepārspētam DDVA informācijas avotam caur

vienu vienīgu globālu portālu un atrast vietni daudz ātrāk un vieglāk.

No jauna uzsākot darbību 2005. gada septembrī, izmantojot jaunākās atklātā pirmkoda interneta tehnoloģijas, vairākvalodu vietne piedāvā vairākas jaunas iespējas, tostarp iespēju pielāgot lapas tā, lai tās atbilstu jūsu individuālajām vajadzībām, un meklēt pēc nozares, riska un temata. Tā arī ļauj mūsu kontaktpunktiem rediģēt viņu spoguļvietnes pašiem, neizmantojot tīmekļa speciālistu pakalpojumus.

Šie un citi uzlabojumi ļāva vietai iegūt starptautisko informācijas nozares gada balvu par "jaunievedumiem satura pārvaldībā".

CITI GALVENIE GADA VEIKUMI

DDVA ekonomiskās vērtības veicināšana. Viens no visefektīvākajiem veidiem, kā iedrošināt uzņēmējdarbību iekļaut DDVA savā darbībā daudz pilnīgāk un sistemātiskāk, ir nodrošināt stabilus, ar novērojumiem iegūtus pierādījumus, ka DDVA var palīdzēt viņiem stiprināt konkurētspēju. Liela daļa šo pierādījumu tagad ir pieejami mūsu tīmekļa vietnes jaunajās sadaļās. Sadaļa ar nosaukumu "DDVA uzņēmējdarbības aspekti" (*Business aspects of OSH*) savieno daudzas no vissvarīgākajām atklāsmēm par DDVA un ekonomisko sniegumu, tostarp informāciju par DDVA un ekonomiskajiem stimuliem, kā arī par DDVA un korporatīvo sociālo atbildību.

Atbalsts lauksaimniecības nozarei. Lai palīdzētu samazināt augsto DDVA problēmu sastopamības līmeni Eiropas lauksaimniecības nozarē, Aģentūra ir izstrādājusi īpašu "Lauksaimniecības labas prakses" (*Agriculture good practice*) sadaļu savā tīmekļa vietnē, kas sniedz padomus par dažādiem tematiem, tādiem kā

bērnu drošība un pesticīdi, kā arī gadījumu izpēti un saites uz citiem informācijas avotiem.

Atklāts Briseles sadarbības birojs. Aģentūra ir uzsvērusi savas saistības izveidot spēcīgākas saites ar institūcijām pašā Eiropas sirdī, izveidojot Briseles sadarbības biroju. Līdztekus Aģentūras profila celšanai Briselē sadarbības biroja galvenais uzdevums ir atbalstīt un sadarboties ar Komisiju, Eiropas Parlamentu, lielākajām iesaistītajām pusēm, tādām kā sociālie partneri un citas ieinteresētās personas, lai nodrošinātu, ka DDVA jautājumi tiek ņemti vērā, veidojot galvenās politikas, kā arī citās jomās.

Starptautiskais sadarbības tīkls paplašinās. Gada laikā mēs izveidojām kopīgu komandu ar ASV Nacionālo darba drošības un veselības aizsardzības institūtu (*NIOSH*), lai radītu jaunu kopīgu DDVA tīmekļa vietni (www.cdc.gov/niosh/usnetwork). Korejas Darba drošības un veselības aizsardzības asociācija (*KOSHA*) arī pievienojās mūsu tīklam ar kopīgu tīmekļa vietni.

Par 85 % ir pieaugusi tīmekļa vietnes apmeklētība. Jau otro gadu pēc kārtas mūsu tīmekļa vietnes apmeklētāju skaits ir gandrīz dubultojies, pieaugot par 85 % salīdzinājumā ar 2004. gadu, tādējādi palielinot kopējo apmeklētības skaitu līdz 8 miljoniem reižu. Mēs arī pārstrādājām mūsu elektronisko informatīvo biļetenu "DDVApasts", kuram pašlaik ir vairāk nekā 28 000 abonementu, lai nodrošinātu tā labāku darbību.

MVU shēma sasniedz 1,5 miljonus uzņēmumu. Aģentūras mazo un vidējo uzņēmumu (MVU) finansēšanas shēmas neatkarīgs novērtējums atklāj, ka 142 projekti, kas tika finansēti shēmas ietvaros laikā no 2001. līdz 2004. gadam, sasniedza vairāk nekā 1,5 miljonus firmu, un tas izmaksāja mazāk nekā EUR 10 uz vienu uzņēmumu.

SKATOTIES NĀKOTNĒ: 2006. GADS UN TURPMĀK

Papildus Aģentūras notiekošajām aktivitātēm 2006. gada plānotajās iniciatīvās ir ietverts:

- **Reģionālo semināru tūre, lai popularizētu Aģentūras drošas darba vietas iniciatīvas.** Šo tūri atbalsta mediju kampaņa un tai veltītā tīmekļa vietne. Tūres laikā 12 Eiropas valstīs – ES-10, Rumānijā un Bulgārijā – notiks 36 semināri.
- **2006. gada Eiropas nedēļa, kas veltīta gados jauniem strādājošajiem.** Tiks uzsākts arī darbs pie nākamā gada kampaņas, kur galvenā uzmanība būs pievērsta balsta un kustību sistēmas darbības traucējumiem.
- **Jauni projekti par augsta riska nozarēm, tostarp viesnīcu, restorānu un ēdināšanas nozarē.** Uzmanība tiks pievērsta arī apkopes sektoram.
- **Turpmāki ziņojumi no Riska observatorijas.** Šie ziņojumi iztirzās potenciālos ķīmiskos un bioloģiskos riska faktorus. Tiks arī vākti un analizēti dati par neierašanos darbā, arodslimībām un stresu.
- **Neatkarīgs Aģentūras un tās tīkla novērtējums.** Ir sagaidāms, ka šīs izpēti rezultāti tiks publicēti 2007. gadā.

Kopš brīža, kad 1996. gadā Aģentūra uzsāka savu darbību, tās galvenais mērķis ir bijis nodrošināt informāciju un atbalstu, kas nepieciešams, lai attīstītu DDVA profilakses kultūru Eiropā. Tās darbība ietvēra:

- *globālā DDVA zināšanu un ekspertīzes tīkla izveidošanu, lai Aģentūra varētu pievērsties visiem galvenajiem jautājumiem;*
- *visaptveroša tīmekļa portāla izveidošanu, lai ar šīm atklāsmēm dalītos un tās izplatītu;*
- *visaptverošu pieeju darbavieta jautājumiem, jo īpaši mazos un vidējos uzņēmumos, lai popularizētu DDVA nozīmi, kā arī nodrošinātu ar pierādītiem praktiskiem padomiem par darba drošības un veselības aizsardzības standartu uzlabošanu visā Eiropā;*
- *riska observatorijas izveidošanu, lai noteiktu jaunus un potenciālus riska faktorus.*

2005. gadā mēs turpinājām attīstīt un stiprināt šīs jomas, piemēram, paplašinot mūsu partneru un kontaktpunktu tīklu, uzlabojot mūsu augsti novērtēto tīmekļa vietni un "ievācot pirmos augļus" no mūsu jaunās Riska observatorijas. Mūsu Eiropas nedēļa atkārtoti uzrādīja iespaidīgus rezultātus. Vēl svarīgāks ir fakts, ka Aģentūra pieņēma daudz holistiskāku, daudz integrētāku pieeju preventīvās kultūras veicināšanā, kas atspoguļoja mūsu jaunajā drošas darba vietas iniciatīvā un ir koncentrēta uz ES-10, kā arī Rumāniju un Bulgāriju.

Tā kā Aģentūra iesaļo savas darbības desmitajā gadā, mēs esam apņēmušies sasniegt vēl vairāk. Bet pašlaik mēs gribētu pateikties mūsu darbiniekiem un partneriem par viņu atbalstu visus šos gadus, kā arī ceram drīzumā ziņot par turpmākiem sasniegumiem.

Hanss-Horsts Konkolevskis
DIREKTORS

Bertils Rемаus
PRIEKŠSĒDĒTĀJS

Lai veicinātu uzlabojumus, jo īpaši darba vides jomā attiecībā uz strādnieku darba drošību un veselības aizsardzību, kā to paredz Līgums un tam sekojošas rīcības programmas par darba drošību un veselības aizsardzību darba vietā, Aģentūras mērķis ir nodrošināt Kopienas institūcijas, dalībvalstis un šajā jomā iesaistītās puses ar tehnisko, zinātnisko un ekonomisko informāciju par darba drošību un veselības aizsardzību.

E i r o p a s D a r b a d r o š ī b a s u n v e s e l ī b a s a i z s a r d z ī b a s a ģ e n t ū r a
h t t p : / / o s h a . e u r o p a . e u

VALSTU KONTAKTPUNKTI JŪSU REĢIONĀ

Sīkāku informāciju par Aģentūras informācijas projektiem un citām iniciatīvām var iegūt Aģentūras tīmekļa vietnē: <http://agency.osha.europa.eu>. Plašākai informācijai par projektiem un pasākumiem valsts līmenī, lūdzu, sazinieties ar savas valsts vietējo kontaktpunktu:

LATVIJA

Valsts darba inspekcija
Kr. Valdemāra iela 38
Rīga, LV 1010
Kontaktpersona: Liene Maurīte
Tālr. (371) 7021748
Fakss (371) 7021718
E-pasts: liene.maurite@osha.lv
www.osha.lv

Gran Vía 33, E-48009 Bilbao
Tél.: (34 94) 479 43 60
Télécopie: (34 94) 479 43 83
E-mail: information@osha.europa.eu

Publikāciju birojs
Publications.europa.eu

ISBN 92-9191-189-5

9 789291 911899